

Mediawijs met Nieuws in de klas Van krant naar nieuws: het gaat om de inhoud

Janneke van Wijk

In mei 2011 is de naam van *Stichting Krant in de Klas* gewijzigd in *Nieuws in de klas*. De naamswijziging sluit aan bij vernieuwingen van de branche-organisatie *NDP Nieuwsmedia*, waarvan *Nieuws in de klas* deel uitmaakt.

Dagbladuitgevers hebben zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot multimediale nieuwsbedrijven. *Nieuws in de klas*, sinds 1975 het educatieplatform van *NDP Nieuwsmedia*, gaat in deze ontwikkelingen mee. De nieuwe naam brengt tot uitdrukking dat in het educatieve aanbod niet de drager (computer, tablet, smartphone of krant) centraal staat, maar de inhoud. De diensten van *Nieuws in de klas* zijn gericht op journalistieke content, ongeacht op welk platform die verschijnt.

Lezen en mediawijsheid

Nieuws in de Klas is al ruim 35 jaar actief op het gebied van media-educatie. Sinds de oprichting in 1975 stelt zij gratis dagbladen beschikbaar en ontwikkelt zij lesmateriaal over de kranten-berichtgeving bij actuele thema's. Fifi Schwarz, directeur van *Nieuws in de klas* en lid van de *Kenmerkkring* van het lectoraat *Media & Civil Society* van Hogeschool *Windesheim*: 'Ons standpunt is dat het lezen van kranten - of breder - het volgen van nieuwsmedia, bijdraagt aan mediawijs burgerschap. Voor ons is vanzelfsprekend dat taalvaardigheid, en dus ook leesvaardigheid, daar een cruciaal onderdeel in is.' Wie de taal niet goed beheerst, kan mediaboodschappen niet volledig doorgronden. Zelfs

niet als die zijn voorzien van bewegende beelden of gesproken woord, zegt Schwarz. Juist het analyseren en bespreken van kranten teksten maakt dat leerlingen stilstaan bij wat de auteur van een tekst werkelijk bedoelt. 'Wij zien dan ook dat docenten menen dat het werken van kranten tijdens de les positief bijdraagt aan mediawijsheid,' aldus Schwarz. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het gebruikersonderzoek van *Nieuws in de klas* van afgelopen jaar, waarin een docent overtuigd stelt: 'Alles begint met taal!'

Journalistiek als culturele praktijk

In maart 2004 sprak Frank van Vree zijn oratie *De wereld als theater, journalistiek als culturele praktijk* uit ter gelegenheid van zijn benoeming tot hoogleraar *Journalistiek en Cultuur* bij de *Universiteit van Amsterdam*. Schwarz vindt dit een must-read voor iedereen die zich bezighoudt met mediawijsheid. Van Vree geeft namelijk goed inzicht in hoe media werken. Hij omschrijft journalistiek als 'een proces van betekenistoekenning, een culturele praktijk, waarin de journalist zich bedient van literaire en visuele strategieën, stijlfiguren, motieven en verhaalstructuren, dikwijls ontleend aan een lange traditie, die vormgeven aan de voorstelling van de wereld in het nieuws'.

Hieruit blijkt dat cultuureducatie niet om journalistiek heen kan. Nieuwsmedia berichten over cultuur, zowel in de vorm van recensies en de uitgangspunten als via de opiniepagina's, waarin lezers kunnen volgen hoe de maat-

schappij er in cultureel opzicht voor staat. Ze vormen dus een belangrijke bron van informatie over cultuur. Daarnaast zijn journalistieke media, zoals kranten, zelf eveneens culturele dragers. Ze publiceren columns, waarvan geregeld een bundeling als boek verschijnt, gedichten, voorpublicaties van (delen van) literaire uitgaven en vergeet niet de spotprenten, die op kunstzinnige wijze maatschappijkritiek leveren. Kortom, nieuwsmedia zijn voorname bronnen van cultuur die een dagelijkse voorstelling geven van de wereld waarin wij leven. En als cultuureducatie niet om journalistiek heen kan, kan media-educatie dat al helemaal niet. Media-educatie en mediawijsheid gaan vooral over inzicht in zowel de achtergronden van media-inhouden als het proces waarin deze tot stand komen. Van Vree laat in zijn oratie zien waarom journalistiek een beroep is, waarbij de beoefenaren ervan zich houden aan professionele routines en afspraken (veelal vastgelegd in redactiestatuten en beroeps-codes) en hij laat zien dat journalistiek mensenwerk is. Elk bericht dat we in een krant lezen of op televisie zien, is het resultaat van een proces waarin informatie is vergaard, samengevat en bewerkt en waaraan journalisten vervolgens betekenis hebben gegeven, mede op basis van hun eigen achtergrondkennis en ervaring. Journalisten maken dus keuzes in hun nieuwsvoorziening en de wijze waarop zij het nieuws verwoorden en verbeelden. Daarvoor moeten zij ook verantwoording afleggen. 'Niet alleen journalisten hebben hier een verantwoordelijkheid. Ook de ontvangers van informatie moeten zich er constant van bewust zijn dat zijzelf de informatie die zij ontvangen, inkleuren. Hoe je media-inhouden interpreteert, hangt af van wat je al over het betreffende onderwerp weet, welke opvoeding je hebt gehad, welke opleiding je hebt genoten, enzovoort. Dit te beseffen is een belangrijk criterium van mediawijsheid,' aldus Schwarz.

Onderwijs moet de onderzoekende instelling stimuleren

Beishuizen en van der Voort geven in hun *WRR-rapport Massamedia en Basisvorming* in 1985 een soortgelijke visie. Op de vraag *Wat is de toerusting waarover ieder lid van de samenleving zou moeten beschikken om in de (toekomstige) samenleving zinvol te functioneren en om zich daar in voldoende gaande en staande te houden?* is het

Fifi Schwarz

volgende antwoord gegeven: 'In onze visie berust het kritisch kijken naar een informatief televisieprogramma, evenals het luisteren naar informatief radioprogramma of het lezen van de krant, voor een groot deel op kritisch denken. Hierbij wordt niet passief alle informatie op face value geaccepteerd, maar stelt de consument zich tijdens het kijken (luisteren, lezen) impliciet allerlei vragen. Wie zegt het? Wat voor belang heeft hij bij die uitspraak? Waar heeft hij die informatie vandaan? Gaat het om een opinie of een feitelijke uitspraak? Is die uitspraak te rijmen met andere delen uit het betoog? Stemt zij overeen met feiten die mij uit andere hoofde bekend zijn? Enzovoort. Zo gezien is alle onderwijs, althans voor zover dit een onderzoekende instelling bevordert, in feite een training in kritisch mediaconsumptiegedrag.'

Mediawijs burgerschap

Volgens Schwarz is een probleem van mediawijsheid dat het wordt benaderd als een doel in zichzelf, terwijl het niet zo bedoeld is. 'Mediawijsheid is een functie van burgerschap. Zo heeft de *Raad voor Cultuur* het ook beschreven. Het gaat erom dat mensen weten hoe zij media kunnen gebruiken, teneinde als burger actief te kunnen participeren in de samenleving. Dat is wat ik er zelf zo boeiend aan vind.' Schwarz houdt zich hier ook mee bezig als lid van de *Kenmerkkring* bij het lectoraat *Media & Civil Society* van Hogeschool *Windesheim*: hoe kan journalistiek bijdragen aan mediawijs burgerschap? Schwarz: 'Het gaat mij er niet om dat jonge mensen de krant (leren) lezen, om vervolgens over te gaan tot de orde van de dag, maar dat zij zich daardoor een geïnformeerd burger weten. Dat vergt in ieder geval dat zij zich regelmatig verdiepen in de actualiteit, zodat zij grip kunnen krijgen op de informatie die media brengen, en de wijze waarop dat gebeurt. Dat gaat niet vanzelf, dat moet je leren. Daarom is het zo belangrijk dat dit een plek krijgt in het onderwijs en dat docenten hier tijdens hun lessen tijd voor vrij maken.'

Nieuws in de klas wil jonge mensen stimuleren om mediabewuste burgers te worden. Dat doet ze door nieuwsmedia (op papier en digitaal) in te zetten als lesinstrument ter bevordering van taalvaardigheid, mediawijsheid en burgerschap. *Nieuws in de klas* continueert de diensten van *Krant in de Klas*, zoals de *Krantenservice*, die inmiddels is omgedoopt in de *Nieuwsservice* en die diverse varianten kent. Ook de thematische lesuitgaven blijven beschikbaar. Deze kunnen tegenwoordig gratis worden gedownload via www.nieuwsindeklas.nl. De maandelijkse *Nieuwsquiz* en de jaarlijkse *Scholierenpeiling* worden eveneens voortgezet.

Duurzaamheid & Ecologie & Natuur

Eeuwenoude songlines in dans Terug naar de Aboriginals

Paul Rooyackers

Danshuis Haarlem waagt zich liever aan oude thema's dan aan pasjes rijgen, zoals de meeste amateurballetscholen. Onder leiding van choreografe Haya Maëla gaat *Danshuis Haarlem* voor dans met de grote K van Kunst. Voor haar laatste choreografie nam Haya de *Aboriginals* als uitgangspunt.

In 1992 richtte Haya Maëla haar dansstudio op. Zij wilde van dans iets groters maken dan dans of ballet alleen. 'Op amateurniveau met de grote K werken, dat is de uitdaging. *Danshuis Haarlem* doet dat op ieder leeftijdsniveau, van dreumesdans tot ouderendans,' aldus Haya. In 2003 is de dansstudio met de tendens mee ontwikkeld tot *Danshuis Haarlem*. Een terecht verandering in de benaming, aangezien de studio's van Haya meer body hebben dan menig andere dansstudio.

Thema's

Haya heeft iets met de kracht van oude verhalen en laat dat in haar nieuwe voorstelling *Songlines* zien. Deze voorstelling staat in het teken van de dromen van de *Aboriginals*. Al eerder produceerde *Danshuis Haarlem* dansvoorstellingen die gebaseerd waren op echte universele thema's, zoals verhalen uit het Oosten, of sprookjes over Indianen. Iedere dansstudio probeert aan het einde van een seizoen een slotvoorstelling op de planken te brengen. Haya wil een slotvoorstelling koppelen aan het idee danswerkplaats. De kleuters moeten tezamen met de vooropleiding op het toneel kunnen staan.

Songlines

Rekha Sietaram schreef het scenario op basis van de 'dreamings' van *Aboriginals*, de dromen die zij intens beleven. De dreamings worden van generatie op generatie doorgegeven middels zang, de songlines. Haya: 'De songlines zijn verbonden aan fysieke plekken in het land, het zijn sporen, 'walkabouts', die kriskras door Australië lopen, soms wel duizenden kilometers lang. Door de walkabouts te volgen wordt een dreaming verteld.' Haya koos twee verhalen voor *Songlines*: de dreaming over een rupis die vlinder wordt en het scheppingsverhaal van de eksters die een laaghangende hemel omhoogduwen voor de eerste zonsopgang. Haya wil achterliggende gedachten begrijpen en laten zien. Ze wil door de kracht van de oude universele verhalen mensen raken en aanraken. De puurheid van het leven laten ervaren en het respect voor het leven delen met het publiek.

Duurzaamheid

Danshuis Haarlem gaat voor duurzaamheid, niet voor zomaar een trend. Bij de talentontwikkeling is er sprake van een filosofie. Haya wil kinderen laten zien dat juist door extra oefening het duurzame ontstaat, wat jouw ontwikkeling moet worden. Ze vraagt zich af hoe je een danser met techniek kan begeleiden en tegelijkertijd de kracht van improvisatie kan gebruiken, zodat kan het kind gaat groeien in de dans. Dat begint met *ADV, Algemene Dans Vorming*. Door te onderzoeken hoe de danspassen zich tot het kind verhouden. 'Je kweekt duurzaamheid bij het kind', aldus Haya. Haar dansstudio borgt kwaliteit en tevens de verbinding dans-kind-team. Dat is een permanente creatieve verbondenheid en iedere docent moet passen in dit systeem dat dit omsluit. Voor meer informatie zie www.danshuishaarlem.nl.

